Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

HE 51/2026 vp

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen asiantuntijan lausunto maasta poistamiseen liittyvistä ulkomaalaislain muutosesityksistä

Poliisilaitos pitää kannatettavana lakimuutoksia, jotka tähtäävät maasta poistamisen tehostamiseen ja menettelyyn liittyvien aikamääreiden täsmällisempään ja yhdenmukaisempaan sääntelyyn.

Erityisesti maasta poistamista koskevien päätösten täytäntöönpano kelpoisuuden arviointi on nykyisellään aiheuttanut jossain määrin epäselvyyttä. Joissakin tapauksissa täytäntöönpano on jouduttu keskeyttämään hyvinkin myöhäisessä vaiheessa. Uusi sääntely siitä, että valituksella ei ole automaattisesti lykkäävää vaikutusta, selkeyttää tilannetta olennaisesti. Olettavaa kuitenkin on, että valituksiin tullaan liittämään enemmän tai vähemmän säännönmukaisesti täytäntöönpanon kieltämistä koskeva vaatimus. Kuten aiemminkin, olennaista on, että täytäntöönpanoviranomaisena poliisi saa mahdollisimman reaaliaikaisesti tiedon täytäntöönpanokieltohakemuksen vireille tulosta sekä siihen annetusta ratkaisusta. Tämä tuskin muodostuu ongelmaksi, koska nykyisellääkin tiedon kulku tältä osin toimii pääsääntöisesti hyvin. Yhtä lailla olennaista on, että hallinto-oikeudet kykenisivät ratkaisemaan hakemukset muutamien päivien sisällä. Tämä helpottaisi eritoten maasta poistamisen täytäntöönpanotoimien suunnittelua ja valmistelua.

Niin ikään kannatettavana voidaan pitää muutoksia, joiden mukaan valituksen vireillä ollessa tehty uusi hakemus johtaisi lähtökohtaisesti hylkäävään päätökseen.

Eritoten näemme tärkeänä päästä tilanteeseen, jossa kutakin henkilöä kohtaan olisi yksi maastapoistamispäätös. Nykyisellään näitä päätöksiä voi olla useampi samanaikaisesti, ja yleensä nämä poikkeavat täytäntööpanokelpoisuutensa osalta toisistaan, mikä ei ole ollut toivottava tilanne.

Ennakollisen maahantulokiellon määrääminen on sinänsä hyvä ja turvallisuuden näkökulmasta perusteltu toimivaltuus. Sen käyttöalaa on kuitenkin vaikea arvioida.

Esitetyt säilöönottolainsäädännön täsmennykset eivät näkemyksemme mukaan ole niiden soveltamisen osalta täysin ongelmattomia. Erityisesti vaatimus uuden säilöönottopäätöksen tekemisestä aina yleisten edellytysten muututtua vastaanottodirektiivin järjestelmästä paluudirektiivin järjestelmään tai päinvastoin, lisää merkittävästi byrokratiaa ja on erittäin altis virheellisille menettelyille.

Uusi päätös olisi tehtävä ilmeisesti reaaliaikaisesti yleisten edellytysten muuttuessa. Käytännön tasolla tämä tarkoittaisi seuraavia toimenpiteitä:

Jotta voidaan tehdä päätös uudesta säilöönotosta uudella perusteella henkilö tulisi välissä nimellisesti vapauttaa. Tällä hetkellä lähetetään yhdenvertaisuusvaltuutetulle ja käräjäoikeuteen päätös henkilön vapauttamisesta. Samalla kertaa tulisi tehdä uusi päätös säilöönotosta päivitetyillä perusteilla. Nämä päätökset lähetetään samoille tahoille. Lisäksi poliisi kävisi säilöönottoyksikössä antamassa uudet päätökset tiedoksi tulkattuina tarvittavalla kielellä. Käräjäoikeus järjestäisi uuden säilöönottokäsittelyn neljän vuorokauden sisään. Sama toiminta uudelleen, kun asiassa yleinen edellytys muuttuisi. Kohtia, joissa edellytys muuttuu entisestä voivat olla esim. henkilö hakee säilöön otettuna turvapaikkaa, Maahanmuuttovirastolta tulee päätös turvapaikka-asiassa, hallinto-oikeus palauttaa päätöksen uudelleen Maahanmuuttovirastolle käsiteltäväksi.

Käytännössä säilöön otetulla henkilöllä voi olla tilanne, jossa häneen soveltuisi useampi yleinen edellytys samaan aikaan. Aiemmin säilöönoton perusteena on monesti käytetty sekä maassa oleskelun edellytysten selvittämistä, että täytäntöönpanon turvaamista samaan aikaan tilanteen sellainen ollessa. Aiheuttaa sen, että tulevaisuudessa voi olla esillä seuraavanlainen tilanne. Henkilöllä lähenee säilöönoton maksimiaika, jossa yleisenä edellytyksenä maassa oleskelun edellytysten selvittäminen. Ilman, että mitään todellista muutosta on tapahtunut, poliisi tekee uuden säilöönottopäätöksen yleisenä edellytyksenä täytäntöönpanon turvaaminen. Tällöin henkilön säilöönottoa kyetään jatkamaan pidemmälle. Tämä tietenkin vaatii sen, että henkilöllä on jokin aiempi täytäntöönpanokelpoinen päätös maasta poistamisesta.

Ongelmatonta ei ole myöskään säilöönottoaikojen laskeminen yleisten edellytysten vaihtuessa. Asiaa monimutkaistaa sekin, että jos henkilöllä on aiempia säilöönottoja, ne tulee myös tietyissä tilanteissa ottaa mukaan laskuihin. Selkeämpi, olisi jos säilössä pitämiselle olisi yksi yhteinen enimmäisaika, joka laskettaisiin. riippumatta säilössä pidon perusteena olevasta yleisestä edellytyksestä.

Huomionarvoista on myös, että EUT on ennakkoratkaisussaan C-150/24 – Aroja katsonut, että säilössäpidon enimmäisaikaa laskettaessa tulee huomioida kaikki säilössäpitojaksot, jotka liittyvät saman maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanoon. Enimmäisaikojen täytyttyä henkilö voitaisiin ottaa uudelleen säilöön vain, jos aiemman päätöksen täytäntöönpano uskottavasti ja lopullisesti luovuttu. Lainsäädännössämme ei ole määritelty tilannetta, jolloin täytäntöönpanosta olisi luovuttu.

Ari Karvonen, Poliisipäällikkö

Jussi Honkanen, Rikoskomisario

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.04.2026 klo 11:01. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

Poliisihallitus
Apulaispoliisipäällikkö Pekka Koistinen
Rikosylikomisario Juha Junkkari
Rikosylikomisario Jyrki Hänninen

Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Vuorikatu 1, PL 113, 45101 Kouvola
kirjaamo.kaakkois-suomi@poliisi.fi
Puhelin 0295 430 331, poliisi.fi